

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARNING IJTIMOIYLASHUVINI RIVOJLANTIRISHDA STEM TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH

Xoldarova Iroda Valijonovna

Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Xolmatova Gulabzaxon

Farg'ona davlat universiteti magistranti

ANNOTATSIYA

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiylashuvini rivojlantirishda STEM texnologiyasidan foydalanish, STEM texnologiyasining ahamiyati haqida bayon qilinadi.

Kalit so'zlar: *ijtimoiylashuv, boshlang'ich ta'lim, sotsiologiya, STEM, metodologiya, texnologiya, pedagog.*

Bilamizki, so'ngi yillarda muhtaram yurtboshimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyev tomonidan ta'lim sohasida ko'plab islohotlar amalga oshirilmogda. Shu jumladan boshlang'ich ta'lim tizimida ham qator o'zgarishlar va yangilanishlar olib borildi. Bularning barchasini esa kelajak avlodni yanada ilimli, ma'rifatli, respublikamizga kerakli kadr qilib yetishtirish yo'lidagi harakatlar deb atasak so'zimizda mubolag'a bo'lmasa kerak.

Biz pedagoglar kelajak avlodning bunyodkori sifatida o'z oldimizga har bir o'quvchi, har bir bolaning jamiyatdagi o'z o'rniga, o'zining mustahkam pozitsiyasiga ega shaxs sifatida tarbiyalash, uning kamolini ko'ra olish maqsadlarini qo'yishimiz zarur. Buning uchun esa o'qituvchilar o'zi ham tinmay izlanishda bo'lishi zarur. O'quvchilarni ijtimoiylashtirish metodologiyasini har bir pedagog o'z sinfidagi

o'quvchilarning kelib chiqishi, psixologiyasi va o'quvchilarning oilaviy sharoitlaridan kelib chiqqan holda ishlab chiqishi lozim deb o'ylayman. Boshlang'ich ta'lim o'quvchilari, ayniqsa dastlabki birinchi va ikkinchi yillarda maktab sharoitiga ko'nikishi qiyin yoki umuman ko'nika olmayotgan bo'lishi kuzatiladi. Lekin yana shuni ham aytish kerakki, ayrim bolalar maktabda, dars jarayonida o'zlarini erkin va qat'iyatli tutadilarki, lekin oila a'zolari bilan suhbat olib borilganida oilada juda kamsuqum farzand ekanligini aniqlash mumkin. Demak bola o'z statuslarini yaxshi anglolmagan yoki shu statusda turishida unda qo'rquv bor. Yuqorida aytib o'tganimizdek, bolaning ijtimoiylashuvida oila va maktab birgalikda ish olib borishi zarur.

Yangi metod va texnologiyalardan o'z o'rnida va samarali foydalana olish ham pedagoglarning yuksak mahorati hisoblanadi. Yangi texnologiyalardan biri STEAM texnologiyasi ham o'quvchilarni ijtimoiylashuvida yaxshi natija berishi ko'zda tutuilgan. Ushbu texnologiyasining asosi fanlar integratsiyasi bo'lganligi uchun ham aynan bola ijtimoiylashuvida foydalansak katta muvaffaqiyatlarga erishish mumkin. Boshlang'ich sinfda o'quvchilarning qurish va yasashga bir so'z bilan aytganda amaliy o'rgatiladigan mashg'ulotlarga qiziqishi nazariy o'qitiladigan fanlarga nisbatan yuqoriroq bo'ladi. Sababi ular dars mobaynida o'zlarining harakatlari natijasini ko'rishni istashidir. Bunday amaliy mashg'ulot darslariga texnologiya ta'limi yaqqol misol bo'la oladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida barcha fanlarga qiziqish katta bo'ladi, lekin vaqt o'tishi sayin o'quvchilar ayrim yo'nalishga qiziqishi kuchayishi mumkin. Buning natijasida esa, ko'plab fanlardan ortda qolish holatlari kuzatiladi. Ayni shunday holatlar yuzaga kelmasligi uchun STEAM texnologiyasi samarali yechim bo'la oladi.

STEAM - olti bosqichdan iborat: savol, muhokama, dizayn, tuzilish, test, rivojlanish. Ushbu bosqichlar loyihaning asosi hisoblanadi. O'z navbatida o'quvchilar bir jamoa sifatida barcha imkoniyatlardan foydalanish, birgalikda harakat qilish, undan foydalanish ijodkorlik va innovatsiyalarning asosidir. STEAM texnologiyasi ta'limdan farqli ravishda bilimlarni alohida emas, o'zaro mutanosib

holda olib borishni ta'minlab beradi. Bola o'zida nostandart fikrlash, muammoga bir nechta yechim topish va ijodkorlik ko'nikmalarini shakllantiradi va bu uning kelajakdagi faoliyatida juda qo'l keladi.

STEAM ta'lim tizimi o'zi nima?

S-science

T-technology

E-engineering,

A-art

M-math.

Loyiha metodi: Karlos Espinoza tajribasidan:

Salom, mening ismim Karlos Espinoza. Mening boshlang'ich sinfimda 25 nafar o'quvchi bor. Menga loyihalar bilan ishlash yoqadi, bu o'quvchilarimga o'zaro, biralikda ishlashni o'rgatadi. Lekin mening texnik jihatdan imkoniyatlarim chegaralangan. Sinfimda bitta kompyuter mavjud, AKT xonasidan esa haftada bir marta foydalanishim mumkin. Shu sababli o'quvchilarga suvni o'rganish bilan bog'liq loyihalarini muvaffaqiyatli yakunlashlari uchun o'quv markazlaridan foydalanishga yo'naltirishga qaror qildim. O'quvchilarni 5 ta guruhga bo'ldim va o'quv dasturi 5 yo'nalishga taqsimladim. Har bir guruh ta'lim markazida 90 daqiqadan ishlashadi. Shu tariqa, bir kunda biz 2 yo'nalish bo'yicha ish bajardik. Avvalida men guruhlarni quyidagi tarzda taqsimladim:

-1-guruh: O'quvchilar suv haqida badiiy asar o'qishdi, har kuni reflektiv natijalarini qayd etib borishdi, keyin esa shaxsiy hikoyalarini yaratishdi.

•2-guruh: O'quvchilar suvning ifloslanishi bo'yicha turli eksperimentlar o'tkazishdi, ma'lumot to'plashdi hamda laboratoriya hisobotini tayyorlashdi.

• 3-guruh: Suv bilan bog'liq qo'shiq, devoriy gazeta tayyorlashdi.

-4-guruh: Suvdan foydalanish haqida anketa savolnomalari tuzishdi, boshqa sinflardan ham ma'lumot to'plashdi, keyin esa natijalarni tahlil qilib, xulosa yasashdi.

•5-guruh: O'quvchilar suvning ifloslanish sabablarini tadqiq etishdi, ma'lumotlarni qayd etib borishdi, tavsiyanomalar ishlab chiqishdi. Shundan so'ng sinfnig shaxsiy blogi uchun reklama maqola yozishdi.

Mening yagona kompyuterimdan 5-guruh foydalandi. Men viki-sayt yaratdim, uning boshlang'ich sahifasida tavsiyalarni, topshiriqlarni, loyiha ishi uchun asosiy vositalarni joyladim. Kompyuterda ishlashdan oldin o'quvchilarga axborotlarni saralashni, veb-saytlarni baholashni o'rgatdim. Biz nima sababli turli axborot manbalari turlicha ma'lumotlar berishik sababini ko'rsatish va ularni muhokama qilish uchun grafik sxemalar tuzdik.

- AKT xonasidagi ish jarayonida o'quvchilar ijtimoiy saytlarda o'z tadqiqotlari bilan bo'lishishni o'rganishdi. Shuningdek, ular viki-sayt orqali bahs-munozaralar olib borishni, ishlarining borishini kuzatishni o'rganishdi.

- Ish grafigiga rioya qilishni boshqarish uchun har bir darsim topshiriqlarni bajarishga qaratilgan aniq tavsiya, yo'riqnomalardan iborat edi. Har uch soatlik ish jarayoni so'ngida men har bir o'quvchiga o'zlashtirishini qayd etish, o'z ta'limiy harakatlarini, yutuq va kamchiliklarini o'ylab olishlari uchun vaqt berdim. Devorda ilib qo'yilgan jadvalda har bir guruhning ish yo'nalishlari bo'yicha kundalik o'quv bosqichlari haqida ma'lumotlar, qaydlar kiritilgan.

Ko'rinib turibdiki, bu texnologiya o'quvchilarni hamkorlikda ishlashga, o'z – o'zini boshqarish, hamkorlik, mustaqil, aniq vaziyat va real sharoitda ishlash, bilish-qo'llash-taqdim etish imkoniyatlarini beradi.

Yuqoridagi fikrlarimizga xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, hozirgi kunda davlatimizda o'quvchilar uchun ham, o'qituvchilar uchun ham yetarlicha shart-sharoitlar yaratib berilgan. Bularga javoban esa biz pedagoglardan o'z kasbimizga mas'uliyat bilan yondashish va har bir o'quvchini o'z farzandimizdek ko'rib, kelajagiga befarq bo'lmasligimiz zarur. Boshlang'ich sinf o'quvchilarini ijtimoylashtirishning metodologiyasini yaratishda eng yangi texnologiya va metodlarni bugungi kun talabidan kelib chiqqan holda joriy qilinishi har bir pedagogning faoliyatida samarali natijalar kasb etishi shubhasizdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Abdullaeva Sh., D.Axatova. Pedagogik texnologiyalar. Nayoiy, 2003 yil
2. Golovanova N.F., Boshlang‘ich sinf o‘quvchisini ijtimoiylashtirish pedagogik muammo sifatida. - SPb .: Maxsus adabiyotlar, 1997. S. 17.
3. K.Turg‘unboyev,M.Tolipov,I.Oxunov “Ijtimoiy pedagogika asoslari” Toshkent-2008
4. Qurbonova Maftuna, Umumiy o‘rta ta’lim maktablari boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining o‘quv-bilish kompetensiyalarini shakllantirish ahamiyati // Xalq ta’limi, 2020. 3-maxsus son, 29-33 bet.
5. Rean A.A. Shaxsning sotsializatsiyasi // O‘quvchi: Rossiya psixologlarining asarlarida shaxsiyat psixologiyasi. - SPb .: Piter, 2000. S. 151.